

Sygn. akt II Ca 128/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 maja 2014 roku

Sąd Okręgowy w Lublinie II Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący Sędzia Sądu Okręgowego Ewa Bazelan (spr.)

Sędziowie: Sądu Okręgowego Anna Podolska-Kojtych

Sądu Okręgowego Tomasz Lebowa

Protokolant protokolant sądowy Katarzyna Szumiło

po rozpoznaniu w dniu 7 maja 2014 roku w Lublinie

na rozprawie

sprawy z powództwa E. P. i A. P.

przeciwko K. J.

o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności

na skutek apelacji powodów od wyroku Sądu Rejonowego w Lubartowie z dnia 25 lutego 2013 roku, sygn. akt I C 108/10

I. oddała apelację;

II. zasądza na rzecz pozwanego K. J.: od powódki E. P. kwotę 420 zł (czterysta dwadzieścia złotych) oraz od powoda A. P. kwotę 180 zł (sto osiemdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu za drugą instancję.

II Ca 128/14

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 26 sierpnia 2010 r. powodowie E. P. i A. P. domagali się pozbawienia w całości wykonalności tytułu wykonawczego w postaci:

1. wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 31 stycznia 2006 r. wydanego w sprawie sygn. akt II Ca 881/05, zaopatrzonego w klauzulę wykonalności z dnia 9 czerwca 2006 r., zasądzonego od powoda A. P. na rzecz pozwanego K. J. kwotę 920,90 złotych;
2. wyroku Sądu Rejonowego w Lubartowie z dnia 23 sierpnia 2005 r. wydanego w sprawie sygn. akt I C 177/01, zaopatrzonego w klauzulę wykonalności z dnia 9 czerwca 2006 r., zasądzonego od powoda A. P. na rzecz pozwanego K. J. kwotę 2.763,00 złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 19 sierpnia 2004 r. do dnia zapłaty oraz zasądzonego od powódki E. P. na rzecz pozwanego K. J. kwotę 4.464,25 złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 30 października 2001 r. do dnia zapłaty.

Wyrokiem z dnia 25 lutego 2013 roku Sąd Rejonowy w Lubartowie:

I. pozbawił wykonalności tytuł wykonawczy w postaci wyroku Sądu Rejonowego w Lubartowie z dnia 23 sierpnia 2005 r. wydanego w sprawie sygn. akt I C 177/01, zaopatrzonego w klauzulę wykonalności w dniu 9 czerwca 2006 r., w zakresie rozstrzygnięcia z punktu I, w części, tj. do kwoty 5.153,44 złotych, która w zakresie kwoty 5.028,67 złotych podlega zaliczeniu na skapitalizowane odsetki ustawowe od kwoty 4.464,25 złotych za okres od dnia 30 października 2001 r. do dnia 14 kwietnia 2010 r., a w zakresie kwoty 124,77 zł podlega zaliczeniu na niespłacony kapitał na dzień 14 kwietnia 2010 r. w kwocie 4.464,25 złotych;

II. pozbawił wykonalności tytuł wykonawczy w postaci wyroku Sądu Rejonowego w Lubartowie z dnia 23 sierpnia 2005 r. wydanego w sprawie sygn. akt I C 177/01, zaopatrzonego w klauzulę wykonalności w dniu 9 czerwca 2006 r., w zakresie rozstrzygnięcia z punktu II, w części, tj. do kwoty 2.889,70 złotych, która w zakresie kwoty 1.903,10 złotych podlega zaliczeniu na skapitalizowane odsetki ustawowe od kwoty 2.763,00 złotych za okres od dnia 19 sierpnia 2004 r. do dnia 14 kwietnia 2010 r., w zakresie kwoty 232,02 zł podlega zaliczeniu na niespłacony kapitał na dzień 14 kwietnia 2010 r. w kwocie 2.763,00 złotych, w zakresie kwoty 31,55 złotych podlega zaliczeniu na skapitalizowane odsetki ustawowe od kwoty 2.530,98 złotych za okres od dnia 15 kwietnia 2010 r. do dnia 19 maja 2010 r. i w zakresie kwoty 723,03 zł podlega zaliczeniu na niespłacony kapitał na dzień 19 maja 2010 r. w kwocie 2.530,98 złotych;

III. oddalił powództwo w pozostałej części;

IV. koszty procesu między stronami wzajemnie zniósł;

V. nieuiszczone wydatki postępowania pokryte tymczasowo z sum budżetowych Skarbu Państwa przejął na rachunek Skarbu Państwa;

VI. przyznał adwokatowi J. P. (1) kwotę 1.476,00 złotych tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu pozwanemu K. J. i kwotę tę nakazał wypłacić z sum budżetowych Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Lubartowie.

Podstawę tego rozstrzygnięcia stanowiły następujące ustalenia Sądu Rejonowego:

Na podstawie decyzji Kierownika Urzędu Rejonowego w L. z dnia 20 lipca 1993 r. o zwrocie działki wchodzącej w skład gospodarstwa rolnego przekazanego Państwu w zamian za emeryturę, J. P. (2) nabyła własność nieruchomości siedliskowej oznaczonej według ewidencji gruntów jako działka numer (...) o powierzchni 0,14 ha, położonej w K., Gmina U., dla której obecnie Sąd Rejonowy w Lubartowie prowadzi księgę wieczystą KW Nr (...).

J. P. (2) miała troje dzieci, tj. E. P., D. J. i J. P. (3). Mężem E. P. jest A. P.. J. P. (3) był mężem W. P.. Małżonkowie P. mieli dwoje dzieci, tzn. E. B. i M. M.. Pozwany K. J. jest synem D. J..

W dniu 25 lutego 1994 r. J. P. (2) darowała nieruchomość położoną w K., Gmina U., oznaczoną według ewidencji gruntów jako działka numer (...), E. P. i W. P. na współwłasność po 1/2 części, zastrzegając, iż przedmioty darowizny objęte będą wspólnością majątkową małżeńską obdarowanych i ich małżonków, czyli A. P. i J. P. (3). J. P. (3) zmarł w dniu 14 marca 1999 r. Prawomocnym postanowieniem z dnia 1 czerwca 1999 r. wydanym w sprawie sygn. akt II Ns 920/99 Sąd Rejonowy w Lublinie II Wydział Cywilny stwierdził, że spadek po J. P. (3) na podstawie ustawy nabyły żona W. P. i córki: M. M. i E. B. – po 1/3 części każda z nich wraz z wchodzącym w skład spadku gospodarstwem rolnym.

W rezultacie opisanych zdarzeń prawnych przedmiotowa nieruchomość położona w K., oznaczona według ewidencji gruntów jako działka numer (...), stała się przedmiotem współwłasności powodów E. P. i A. P. w 1/2 części na zasadzie wspólności ustawowej, W. P. w 1/3 części, E. B. w 1/12 części i M. M. w 1/12 części.

J. P. (3) ożenił się w 1961 r., a E. P. wyszła za mąż w 1969 r. Oboje wyprowadzili się z domu rodzinnego w K. na działkę numer (...). Na siedlisku mieszkała J. P. (2) z córką D. J., a później także z wnukiem K. J.. Znajduje się tam

dom mieszkalny oraz budynki gospodarcze. Parterowy dom mieszkalny składa się z kuchni, dwóch pokoi, łazienki, wnetki i korytarza. Budynki gospodarcze to obora i przylegająca do niej od strony wschodniej kuchnia letnia z gankiem.

Zamieszkujący na przedmiotowej nieruchomości pozwany K. J. 18 lat skończył w dniu (...).

W okresie od kwietnia 2002 r. do stycznia 2007 r. K. J. i jego matka D. J. korzystali wspólnie z prawie całej nieruchomości oznaczonej jako działka numer (...), choć nie przysługiwał im żaden tytuł prawny do korzystania z tej nieruchomości. Zajmowali oni cały dom mieszkalny, całą oborę, ale bez letniej kuchni z gankiem, oraz cały teren posesji, z wyłączeniem jedynie jej pasa o szerokości około 20 metrów od strony zachodniej. Pomiędzy pozwanym i jego matką a współwłaścicielami nigdy nie doszło do żadnych uzgodnień dotyczących korzystania ze spornej nieruchomości. Przeciwko pozwanemu nie toczył się proces o nakazanie wydania siedliska ani o opróżnienie znajdujących się na nim budynku mieszkalnego i obory, ale W. P. i E. B. kilkakrotnie zwracały się ustnie do pozwanego, aby ten opuścił nieruchomość, którą zajmuje bezprawnie i zapłacił za bezumowne korzystanie z niej. K. J. jednak nic sobie z tego nie robił.

Wynagrodzenie za korzystanie z nieruchomości oznaczonej jako działka numer (...) w okresie od kwietnia 2002 r. do stycznia 2007 r., uwzględniając zakres faktycznego korzystania K. J. i D. J., wynosiło 312,24 złotych miesięcznie.

W dniu 2 marca 2007 r. M. M. sprzedała swój udział wynoszący 1/12 części we współwłasności siedliska odziedziczonego po ojcu K. J., za zgodą pozostałych spadkobierców J. P. (3). Dopiero wtedy K. J. uzyskał tytuł prawny do korzystania z nieruchomości.

Po nabyciu przez K. J. udziału we współwłasności spornej nieruchomości, korzystanie z niej w kolejnym okresie objętym pozwem, czyli w okresie od marca 2007 r. do lutego 2010 r., przedstawiało się tak samo jak w okresie od kwietnia 2002 r. do stycznia 2007 r. Pozwany i jego matka korzystali wspólnie z prawie całej działki. Zajmowali oni cały dom mieszkalny, całą oborę, ale bez letniej kuchni z gankiem, oraz cały teren posesji, z wyłączeniem jedynie jej pasa za stodołą o szerokości około 20 metrów od strony zachodniej. Klucze do letniej kuchni posiadały W. P. i E. B.. W pomieszczeniu tym znajdował się licznik energii elektrycznej, do którego podłączony był podlicznik w barakowozach stojących na sąsiedniej działce uprawianej przez W. P. i E. B. położonej za działką numer (...) w kierunku zachodnim. W razie takiej potrzeby W. P. wchodziła na sporną działkę i do letniej kuchni z pracownikami zakładu energetycznego w celu sprawdzenia stanu licznika. Ze wspomnianego pasa gruntu za stodołą o szerokości około 20 metrów od strony zachodniej cały czas korzystały W. P. i E. B.. Początkowo na tym gruncie sadyliły one kartofle, a potem uprawiały truskawki. Następnie grunt ten był przez nie wykorzystywany do składowania ściętych gałęzi drzew. Jeszcze w 2011 r. na gruncie, o którym mowa, leżały gałęzie złożone przez bratową powódki i jej córkę. W analizowanym tu okresie, tzn. od marca 2007 r. do lutego 2010 r., K. J. nie był wzywany przez pozostałych współwłaścicieli do dopuszczenia do współposiadania. Jedynie pismem datowanym na dzień 20 sierpnia 2007 r., doręczonym w dniu 28 sierpnia 2007 r., pozwany został wezwany przez A. P., E. P., W. P. i E. B. do wydania nieruchomości E. B. i opuszczenia jej razem z matką. Natomiast D. J. oferowała ustnie W. P. możliwość zajęcia jednego pokoju od strony wschodniej w domu mieszkalnym. Ta ostatnia z propozycji nie skorzystała w obawie przed spodziewanymi utrudnieniami w korzystaniu z pokoju ze strony D. J..

Roszczenia związane z posiadaniem spornej nieruchomości oznaczonej jako działka nr (...) były przedmiotem wielu procesów, jakie przed tutejszym Sądem toczyły się od wielu lat pomiędzy powodami, pozwanym, D. J., W. P., E. B. i M. M., a także zarzutów potrącenia podnoszonych w toku tych procesów.

W sprawie sygn. akt I C 121/00 powodowie E. P., A. P., W. P., E. B. i M. M. domagali się od pozwanej D. J. wydania im spornej nieruchomości oznaczonej jako działka numer (...). Wyrokiem z dnia 29 maja 2001 r. tutejszy Sąd nakazał D. J., aby wydała powodom nieruchomość objętą żądaniem pozwu za równoczesną zapłatą kwoty 10.000,00 złotych. W toku tego procesu D. J. zgłosiła zarzut zatrzymania, domagając się zasądzenia od powodów wartości dokonanych przez nią na nieruchomość nakładów. Powodowie natomiast zgłosili zarzut potrącenia należności z tytułu nakładów z wierzytelnością o wynagrodzenie za bezumowne korzystanie przez D. J. z nieruchomości. Zarzut potrącenia Sąd uznał

za zasadny do kwoty 16.942,00 złotych za okres od 15 marca 1994 r. do 10 kwietnia 2001 r. Wyrok z dnia 29 maja 2001 r. w sprawie sygn. akt I C 121/00 jest prawomocny.

W sprawie sygn. akt I C 152/04 powodowie E. P., A. P., W. P., E. B. i M. M. wnieśli początkowo o zasądzenie od pozwanej D. J. kwoty 9.525,32 złotych tytułem wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z działki numer (...) w okresie od 10 kwietnia 2001 r. do lipca 2004 r., przy czym w toku procesu powodowie, z wyjątkiem E. P., rozszerzyli powództwo do kwoty 20.411,72 złotych stanowiącej wynagrodzenie za bezumowne korzystanie z działki numer (...) w okresie do 27 września 2005 r. Wyrokiem z dnia 1 grudnia 2005 r. tutejszy Sąd zasądził od D. J. na rzecz powodów A. P., W. P., E. B. i M. M. solidarnie kwotę 16.744,00 złotych oraz na rzecz powódki E. P. solidarnie z pozostałymi powodami kwotę 9.525,32 złotych, powyższe kwoty z ustawowymi odsetkami od dnia 17 listopada 2005 r. do dnia zapłaty, a w pozostałej części oddalił powództwo. Wskazane w wyroku kwoty zasądzone zostały od D. J. tytułem wynagrodzenia za bezumowne korzystanie przez nią z działki numer (...) w okresach objętych żądaniem powodów. Wyrok z dnia 1 grudnia 2005 r. w sprawie sygn. akt I C 152/04 jest prawomocny.

W sprawie egzekucyjnej sygn. akt Km 254/06 Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Lubartowie toczącej się na wniosek wierzyciela W. P. przeciwko dłużnikowi D. J. na podstawie tytułu wykonawczego w postaci wyroku z dnia 1 grudnia 2005 r. w sprawie sygn. akt I C 152/04 zaopatrzonego w klauzulę wykonalności, wyegzekwowano i przekazano wierzycielce kwotę 1.724,82 złotych. Postanowieniem z dnia 25 lipca 2007 r. postępowanie egzekucyjne zakończono na podstawie art. 824 § 1 pkt 3 k.p.c. Wskazany tytuł wykonawczy nie był podstawą prowadzenia żadnej innej egzekucji.

W sprawie sygn. akt I C 99/07 powódka D. J. domagała się zasądzenia od pozwanych E. P., A. P., W. P. i E. B. stosownych kwot (początkowo odpowiednio 7.500,00 złotych, 10.000,00 złotych i 2.500,00 złotych) tytułem nakładów poczynionych na działkę numer (...). Pozwani zgłosili zarzut potrącenia należności powódki z tytułu nakładów z przysługującą im wierzytelnością w łącznej kwocie 5.431,25 złotych o wynagrodzenie za bezumowne korzystanie przez D. J. z nieruchomości w okresie od 1 grudnia 2005 r. do 28 lutego 2007 r. Zarzut potrącenia Sąd uznał za zasadny i w efekcie wyrokiem z dnia 19 maja 2009 r. powództwo oddalił. Wyrok ten jest prawomocny.

W sprawie sygn. akt I C 83/08 powodowie E. P. i A. P. domagali się od pozwanego K. J. wynagrodzenia za bezumowne korzystanie ze spornej nieruchomości w okresie od kwietnia 2002 r. do stycznia 2007 r. Roszczenie powodów Sąd uznał za uzasadnione odnośnie całego okresu objętego pozwem, choć częściowo zawyżone. Wyrokiem z dnia 29 grudnia 2009 r. tutejszy Sąd w punkcie I zasądził od K. J. na rzecz powodów kwotę 4.527,48 złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 8 sierpnia 2008 r. do dnia zapłaty, w punkcie II umorzył postępowanie w części, w punkcie III oddalił powództwo w części, w punkcie IV zasądził od powodów na rzecz pozwanego kwotę 1.752,00 złotych tytułem częściowego zwrotu kosztów procesu, a w punkcie VI zasądził od K. J. na rzecz powodów kwotę 648,00 złotych tytułem częściowego zwrotu kosztów procesu. Wyrok z dnia 29 grudnia 2009 r. w sprawie sygn. akt I C 83/08 uprawomocnił się w dniu 29 stycznia 2010 r.

W dniu 5 marca 2010 r. K. J. reprezentowany przez pełnomocnika adwokata J. P. (1), działającą w granicach uzyskanego umocowania, oświadczył, że dokonuje potrącenia zasądzonej na jego rzecz kwoty 1.752,00 złotych z punktu IV wyroku z dnia 29 grudnia 2009 r. w sprawie sygn. akt I C 83/08 z kwotą określoną w punkcie I tego wyroku oraz kwotą 648,00 złotych określoną w punkcie VI wyroku. Oświadczenie K. J. o takiej treści dotarło do małżonków P. i małżonkowie P. zapoznali się z jego treścią.

Ponadto przed Sądem Rejonowym w Lubartowie toczył się w sprawie sygn. akt I C 177/01 proces z powództwa K. J. przeciwko E. P., A. P., W. P., E. B. i M. M. o zachówek. Wyrokiem z dnia 23 sierpnia 2005 r. tutejszy Sąd w punkcie I zasądził od pozwanej E. P. na rzecz K. J. kwotę 4.464,25 złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 30 października 2001 r. do dnia zapłaty, w punkcie II zasądził od pozwanego A. P. na rzecz K. J. kwotę 2.763,00 złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 19 sierpnia 2004 r. do dnia zapłaty, w punkcie III umorzył postępowanie w części, a w punkcie IV oddalił powództwo w pozostałej części. Po rozpoznaniu apelacji powoda K. J. od tego wyroku Sąd Okręgowy w Lublinie wyrokiem z dnia 31 stycznia 2006 r. w sprawie sygn. akt II Ca 881/05 zmienił zaskarżony wyrok w punkcie

IV w ten sposób, że zasądził od pozwanego A. P. na rzecz K. J. dodatkową kwotę 920,90 złotych. Ta ostatnia kwota zasądzona wyrokiem z dnia 31 stycznia 2006 r. w sprawie sygn. akt II Ca 881/05 została wyegzekwowana w sprawie egzekucyjnej sygn. akt Km 520/06 Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Lubartowie.

W dniu 4 marca 2010 r. W. P. jako cedent i E. P. jako cesjonariusz zawarły umowę przelewu wierzytelności. W umowie W. P. oświadczyła, że w stosunku do K. J. przysługuje jej wierzytelność w kwocie 3.018,32 złotych z tytułu bezumownego korzystania przez dłużnika z nieruchomości oznaczonej według ewidencji gruntów jako działka numer (...) o powierzchni 0,14 ha, położonej w K., Gmina U., dla której Sąd Rejonowy w Lubartowie prowadzi księgę wieczystą KW Nr (...), za okres od kwietnia 2002 r. do stycznia 2007 r. oraz wierzytelność w kwocie 4.740,00 złotych z tytułu rozliczenia korzyści uzyskanych przez dłużnika w okresie od marca 2007 r. do lutego 2010 r., który w tym czasie z wyłączeniem pozostałych współwłaścicieli korzystał z przedmiotowej nieruchomości, obliczona przy zastosowaniu stawki 395,00 złotych za jeden miesiąc i z uwzględnieniem wysokości udziału W. P., i że przenosi te wierzytelności na cesjonariusza, a E. P. wyraziła na to zgodę.

W dniu 4 marca 2010 r. E. B. jako cedent i A. P. jako cesjonariusz zawarli umowę przelewu wierzytelności. W umowie E. B. oświadczyła, że w stosunku do K. J. przysługuje jej wierzytelność w kwocie 754,58 złotych z tytułu bezumownego korzystania przez dłużnika z nieruchomości oznaczonej według ewidencji gruntów jako działka numer (...) o powierzchni 0,14 ha, położonej w K., Gmina U., dla której Sąd Rejonowy w Lubartowie prowadzi księgę wieczystą KW Nr (...), za okres od kwietnia 2002 r. do stycznia 2007 r. oraz wierzytelność w kwocie 1.185,00 złotych z tytułu rozliczenia korzyści uzyskanych przez dłużnika w okresie od marca 2007 r. do lutego 2010 r., który w tym czasie z wyłączeniem pozostałych współwłaścicieli korzystał z przedmiotowej nieruchomości, obliczona przy zastosowaniu stawki 395,00 złotych za jeden miesiąc i z uwzględnieniem wysokości udziału E. B., i że przenosi te wierzytelności na cesjonariusza, a A. P. wyraził na to zgodę.

W dniu 12 kwietnia 2010 r. A. P. oświadczył K. J., że dokonuje potrącenia wierzytelności przysługującej K. J. stwierdzonej wyrokiem Sądu Rejonowego w Lubartowie z dnia 23 sierpnia 2005 r. w sprawie sygn. akt I C 177/01 oraz wyrokiem Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 31 stycznia 2006 r. w sprawie sygn. akt II Ca 881/05 (w wysokości 1.784,87 złotych) z przysługującą mu wierzytelnością wynikającą z wyroku z dnia 29 grudnia 2009 r. w sprawie sygn. akt I C 83/08 (w wysokości 2.163,35 złotych). Kwoty wierzytelności zostały przez A. P. obliczone z uwzględnieniem oświadczenia K. J. o potrąceniu z dnia 5 marca 2010 r. Oświadczenie A. P. zostało doręczone adresatowi w dniu 14 kwietnia 2010 r.

W dniu 12 kwietnia 2010 r. E. P. oświadczyła K. J., że dokonuje potrącenia wierzytelności przysługującej K. J. stwierdzonej wyrokiem Sądu Rejonowego w Lubartowie z dnia 23 sierpnia 2005 r. w sprawie sygn. akt I C 177/01 oraz wyrokiem Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 31 stycznia 2006 r. w sprawie sygn. akt II Ca 881/05 (w wysokości 6.731,33 złotych) z przysługującą jej wierzytelnością wynikającą z wyroku z dnia 29 grudnia 2009 r. w sprawie sygn. akt I C 83/08 (w wysokości 2.163,35 złotych), a także z przysługującą jej wierzytelnością w kwocie 3.018,32 złotych wynikającą z dokonanej w dniu 4 marca 2010 r. przez W. P. na jej rzecz cesji wierzytelności przysługującej W. P. wobec K. J. z tytułu bezumownego korzystania przez pozwanego z nieruchomości oznaczonej według ewidencji gruntów jako działka numer (...) o powierzchni 0,14 ha, położonej w K., Gmina U., dla której Sąd Rejonowy w Lubartowie prowadzi księgę wieczystą KW Nr (...), za okres od kwietnia 2002 r. do stycznia 2007 r., jak również z przysługującą jej wierzytelnością w kwocie 4.740,00 złotych wynikającą z dokonanej w dniu 4 marca 2010 r. przez W. P. na jej rzecz cesji wierzytelności przysługującej W. P. wobec K. J. z tytułu rozliczenia korzyści uzyskanych przez K. J. ponad udział z opisanej nieruchomości za okres od marca 2007 r. do lutego 2010 r. Kwoty wierzytelności zostały przez E. P. obliczone z uwzględnieniem oświadczenia K. J. o potrąceniu z dnia 5 marca 2010 r. Oświadczenie E. P. zostało doręczone adresatowi w dniu 14 kwietnia 2010 r.

W dniu 17 maja 2010 r. A. P. oświadczył K. J., że dokonuje potrącenia wierzytelności przysługującej K. J. stwierdzonej wyrokiem Sądu Rejonowego w Lubartowie z dnia 23 sierpnia 2005 r. w sprawie sygn. akt I C 177/01 oraz wyrokiem Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 31 stycznia 2006 r. w sprawie sygn. akt II Ca 881/05 (w wysokości 1.784,87 złotych) z przysługującą mu wierzytelnością w kwocie 754,58 złotych wynikającą z dokonanej w dniu 4 marca 2010 r.

przez E. B. na jego rzecz cesji wierzytelności przysługującej E. B. wobec K. J. z tytułu bezumownego korzystania przez pozwanego z nieruchomości oznaczonej według ewidencji gruntów jako działka numer (...) o powierzchni 0,14 ha, położonej w K., Gmina U., dla której Sąd Rejonowy w Lubartowie prowadzi księgę wieczystą KW Nr (...), za okres od kwietnia 2002 r. do stycznia 2007 r., a także z przysługującą mu wierzytelnością w kwocie 1.185,00 złotych wynikającą z dokonanej w dniu 4 marca 2010 r. przez E. B. na jego rzecz cesji wierzytelności przysługującej E. B. wobec K. J. z tytułu rozliczenia korzyści uzyskanych przez K. J. ponad udział z opisanej nieruchomości za okres od marca 2007 r. do lutego 2010 r. Oświadczenie A. P. zostało doręczone adresatowi w dniu 19 maja 2010 r.

W dniu 17 maja 2010 r. E. P. oświadczyła K. J., że dokonuje potrącenia wierzytelności przysługującej K. J. stwierdzonej wyrokiem Sądu Rejonowego w Lubartowie z dnia 23 sierpnia 2005 r. w sprawie sygn. akt I C 177/01 oraz wyrokiem Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 31 stycznia 2006 r. w sprawie sygn. akt II Ca 881/05 (w wysokości 6.731,33 złotych) z przysługującą jej wierzytelnością w kwocie 3.018,32 złotych wynikającą z dokonanej w dniu 4 marca 2010 r. przez W. P. na jej rzecz cesji wierzytelności przysługującej W. P. wobec K. J. z tytułu bezumownego korzystania przez pozwanego z nieruchomości oznaczonej według ewidencji gruntów jako działka numer (...) o powierzchni 0,14 ha, położonej w K., Gmina U., dla której Sąd Rejonowy w Lubartowie prowadzi księgę wieczystą KW Nr (...), za okres od kwietnia 2002 r. do stycznia 2007 r., jak również z przysługującą jej wierzytelnością w kwocie 4.740,00 złotych wynikającą z dokonanej w dniu 4 marca 2010 r. przez W. P. na jej rzecz cesji wierzytelności przysługującej W. P. wobec K. J. z tytułu rozliczenia korzyści uzyskanych przez K. J. ponad udział z opisanej nieruchomości za okres od marca 2007 r. do lutego 2010 r. Oświadczenie E. P. zostało doręczone adresatowi w dniu 19 maja 2010 r.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie powołanych w uzasadnieniu dowodów.

Jako podstawę rozstrzygnięcia Sąd Rejonowy wskazał art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c., który stanowi, że dłużnik może w drodze powództwa żądać pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w całości lub części albo ograniczenia, jeżeli po powstaniu tytułu egzekucyjnego nastąpiło zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie wygasło albo nie może być egzekwowane; gdy tytułem jest orzeczenie sądowe, dłużnik może powództwo oprzeć także na zdarzeniach, które nastąpiły po zamknięciu rozprawy, a także zarzucie spełnienia świadczenia, jeżeli zarzut ten nie był przedmiotem rozpoznania w sprawie.

Powodowie twierdzili, że ich zobowiązania wobec K. J. stwierdzone tytułem wykonawczym w postaci wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 31 stycznia 2006 r. wydanego w sprawie sygn. akt II Ca 881/05, zaopatrzonego w klauzulę wykonalności z dnia 9 czerwca 2006 r., oraz wyroku Sądu Rejonowego w Lubartowie z dnia 23 sierpnia 2005 r. wydanego w sprawie sygn. akt I C 177/01, zaopatrzonego w klauzulę wykonalności z dnia 9 czerwca 2006 r. wygasły wobec złożenia po powstaniu tytułu wykonawczego oświadczeń o potrąceniu.

Sąd Rejonowy uznał, że rozpoznawane powództwo zasługuje na uwzględnienie w części. Mianowicie uznał, że doszło w świetle art. 498 k.c. i art. 224 § 2 k.c. w zw. z art. 225 k.c. w zw. z art. 230 k.c. do skutecznego potrącenia przez A. P. i E. P. wierzytelności wynikających z dokonanej w dniu 4 marca 2010 r. przez E. B. i W. P. na ich rzecz cesji wierzytelności przysługujących wobec K. J. z tytułu bezumownego korzystania przez pozwanego ze spornej nieruchomości w okresie od kwietnia 2002 r. do stycznia 2007 r. oraz wierzytelności w kwotach po 2135 zł 12 gr wynikających z wyroku z dnia 29 grudnia 2009 roku w sprawie.

W wyniku powyższego w ocenie Sądu Rejonowego wygasła część zobowiązań powodów stwierdzonych tytułem wykonawczym w postaci wyroku Sądu Rejonowego w Lubartowie z dnia 23 sierpnia 2005 roku w sprawie I C 177/01, co skutkowało częściowym pozbawieniem wykonalności tego tytułu w zakresie wskazanym w punktach I. i II. wyroku Sądu Rejonowego z dnia 25 lutego 2013 roku.

Natomiast Sąd Rejonowy uznał, że W. P. i E. B. nie przysługiwały wobec pozwanego wierzytelności z tytułu rozliczenia korzyści uzyskanych przez K. J. ponad udział z opisanej nieruchomości za okres od marca 2007 r. do lutego 2010 r.

Sąd Rejonowy zaznaczył, że podstawą prawną roszczenia jednego współwłaściciela przeciwko innemu współwłaścicielowi o wynagrodzenie za korzystanie z rzeczy z wyłączeniem pozostałych współwłaścicieli jest przepis

art. 206 k.c., który stanowi, że każdy ze współwłaścicieli jest uprawniony do współposiadania rzeczy wspólnej oraz do korzystania z niej w takim zakresie, jaki daje się pogodzić ze współposiadaniem i korzystaniem z rzeczy przez pozostałych współwłaścicieli. W tym względzie odwołał się do uzasadnienia uchwały z dnia 13 marca 2008 r., sygn. akt III CZP 3/08, w którym Sąd Najwyższy wyjaśnił, że korzystanie przez jednego współwłaściciela z całej rzeczy wspólnej bez respektowania uprawnienia drugiego współwłaściciela do takiego samego korzystania z niej powinno uzasadniać nie tylko nakazanie pozwanemu dopuszczenie do współposiadania na zasadach określonych w art. 206 k.c., ale i zasądzenie od jednego na rzecz drugiego współwłaściciela na podstawie art. 224 § 2 lub art. 224 § 2 w związku z art. 225 k.c. wynagrodzenia za korzystanie z rzeczy wspólnej w zakresie, do którego nie uprawnia art. 206 k.c.

Natomiast we wskazanym okresie W. P. i E. B. wykonywały współposiadanie spornej nieruchomości w miejscowości K.. Uprawały one zachodni pas nieruchomości, a poza tym dysponowały letnią kuchnią. Ponadto trudno mówić o tym, by w tym przypadku K. J. korzystał z nieruchomości bez respektowania uprawnienia W. P. i E. B. do takiego samego korzystania. Ciotka pozwanego i jej córka nigdy nie domagały się od niego w analizowanym okresie dopuszczenia do współposiadania, a D. J. proponowała im korzystanie z pokoju w domu mieszkalnym.

Skoro więc W. P. i E. B. nie przysługiwały wobec pozwanego wierzytelności o wynagrodzenie za korzystanie z rzeczy wspólnej w sposób wykluczający jej współposiadanie za okres od marca 2007 r. do lutego 2010 r., to powodowie nie nabyli tych wierzytelności w drodze cesji, a zatem złożone przez nich oświadczenia o potrąceniu w tym zakresie były nieskuteczne, co uzasadniało oddalenie powództwa w tym zakresie.

Rozstrzygnięcie o kosztach procesu Sąd uzasadnił przepisem art. 100 k.p.c.

Apelację od tego wyroku wnieśli powodowie E. P. i A. P., którzy zaskarżyli wyżej wymieniony wyrok w punkcie III. w całości w zakresie oddalającym powództwo, i zarzucili:

1. Błąd w ustaleniach faktycznych polegający na przyjęciu, że:

- W. P. i E. B. nigdy nie domagały się od pozwanego K. J. w okresie od marca 2007 r. do lutego 2010 r. dopuszczenia do współposiadania działki gruntu o nr (...) położonej w miejscowości K.,

- W. P. i E. B. w okresie od marca 2007 r. do lutego 2010 r. wykonywały współposiadanie spornej nieruchomości, uprawiały zachodni pas nieruchomości oraz dysponowały letnią kuchnią,

- W. P. i E. B. nie przysługiwały wobec pozwanego wierzytelności o wynagrodzenie za korzystanie z rzeczy wspólnej w sposób wykluczający jej współposiadanie za okres od marca 2007 r. do lutego 2010 r.

Wskazując na powyższe zarzuty powodowie wnieśli o:

- zmianę zaskarżonego wyroku w pkt III poprzez uwzględnienie powództwa w całości,

- zmianę zaskarżonego wyroku w pkt IV poprzez zasądzenie od pozwanego kosztów postępowania za pierwszą instancję oraz postępowania apelacyjnego według norm prawem przepisanych - w przypadku zasadności zarzutów apelacyjnych.

W razie zaistnienia przesłanek określonych w art. 386 § 4 kodeksu postępowania cywilnego wnieśli o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przy uwzględnieniu kosztów dotychczasowego postępowania.

Na rozprawie odwoławczej pełnomocnik powodów popierał apelację, zaś pełnomocnik pozwanego wnosila o jego oddalenie i zasądzenie kosztów pomocy prawnej.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja powodów jako bezzasadna podlega oddaleniu.

Sąd Okręgowy podziela i uznaje za swoje ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd I instancji, ponieważ ustalenia te znajdują oparcie w zebranych materiale dowodowym, ocenionym przez ten Sąd w granicach zakreślonych przepisem art. 233 § 1 k.p.c. Dotyczy to także kwestionowanych w apelacji ustaleń, że W. P. i E. B. nigdy nie domagały się od pozwanego K. J. w okresie od marca 2007 r. do lutego 2010 r. dopuszczenia do współposiadania działki gruntu o nr (...) położonej w miejscowości K., jak też że współposiadały w tym okresie część spornej nieruchomości (pas gruntu i letnią kuchnię).

Wywody apelacji w tym względzie nie zasługują na uwzględnienie.

Jeżeli chodzi o powoływane w apelacji pismo z dnia 20 sierpnia 2007 roku nie zmierzało ono bynajmniej do dopuszczenia W. P. i E. B. do współposiadania, a wprost dotyczyło wydania całej nieruchomości E. B. i całkowitego opuszczenia nieruchomości przez K. J., które to żądanie skierowane wobec współwłaściciela nieruchomości nie miało żadnego uzasadnienia. Brak intencji współposiadania domu potwierdza także fakt, że współwłaścicielki te nie skorzystały z propozycji objęcia w posiadanie jednego z pokoi w domu, co wprost przyznała W. P. (k.157).

Okoliczność posiadania przez W. P. i E. B. części spornej nieruchomości wynika nie tylko z twierdzeń pozwanego i jego matki D. J., ale została przyznana przez obie współwłaścicielki w toku składnych zeznań. Zarówno W. P. (k.157), jak i E. B. (k.157v) wskazały, że mają klucze do przybudówki (czyli letniej kuchni), a J. nie mają klucza. Podobnie jeśli chodzi o pas gruntu za stodołą, to W. P. przyznała, że uprawiali tam truskawki, ziemniaki, a teraz zięć (czyli mąż E. B.) złożył tam wycięte drzewa (k.190).

Można dodać, że posiadanie kluczy od budynku daje faktyczną władzę nad tą rzeczą i jest jednoznaczne z jego posiadaniem. Natomiast nie ma znaczenia czy i jak współwłaścicielki korzystały z niego, była to ich decyzja. Podobnie jedynie ich wyborem było zaprzestanie czynnej uprawy pasa gruntu pozostającego w ich posiadaniu.

Brak jest jakichkolwiek dowodów jakoby pozwany, odkąd został współwłaścicielem, uniemożliwił im korzystanie z przedmiotowego budynku, czy uprawianego pasa gruntu. W toku postępowania nie zostały przytoczone żadne konkretne sytuacje tego rodzaju, także w apelacji nie wskazano zdarzeń i dowodów, które miałyby to potwierdzać. Można dodać, że W. P. wręcz zeznała, że może wejść do pomieszczenia gdzie jest licznik, ale nie wchodzi, bo nie ma potrzeby (k.156v), natomiast od 5 lat nic nie robią na działce, bo nie można tam wjechać aby zaorać, a poza tym to się nie opłaci (k.190).

W konsekwencji powyższego trafne było także stanowisko Sądu Rejonowego, że W. P. i E. B. nie przysługiwały wobec pozwanego roszczenia z tytułu czerpania korzyści z korzystania z rzeczy wspólnej – działki nr (...) w K. za okres od marca 2007 r. do lutego 2010 r.

Sąd Okręgowy podziela argumentację Sądu Rejonowego w tym względzie, że nie ma podstaw do przyjęcia jakoby K. J. korzystał z nieruchomości bez respektowania uprawnień W. P. i E. B., skoro we wskazanym okresie W. P. i E. B. wykonywały współposiadanie spornej nieruchomości (wykorzystywały one zachodni pas nieruchomości, a poza tym dysponowały letnią kuchnią) a nie zdecydowały się na skorzystanie z proponowanego do użytku pokoju w domu.

Można dodać, że z uzasadnienia apelacji wynika, iż zdaniem strony powodowej nie jest w ogóle możliwe wspólne posiadanie domu, co także przemawia za tym, że pozwany nie korzystał z nieruchomości z naruszeniem praw współwłaścicielki, a wykonywał swoje prawa z art. 206 k.c., skoro przepis ten przewiduje uprawnienie do współposiadania jedynie jeśli daje się to pogodzić z ze współposiadaniem i korzystaniem z rzeczy przez pozostałych współwłaścicieli.

Jeśli np. z uwagi na charakter danej rzeczy wspólnej nie jest możliwe jej współposiadanie, to współwłaściciele winni realizować swoje uprawnienia raczej domagając się zniesienia współwłasności skoro nie mogą z niej wspólnie korzystać.

Z powyższych względów skoro roszczenia z tego tytułu nie istniały, nie mogły być nabyte przez powodów ani przedstawione do potrącenia i nie doszło do umorzenia wierzytelności pozwanego objętych tytułami wykonawczymi, których dotyczy pozew (art. 498 § 1 i 2 k.c.), co skutkowało częściowym oddaleniem powództwa i oddaleniem apelacji na mocy art. 385 k.p.c.

Niezależnie od tego należy wskazać, że warunkiem skutecznego przedstawienia wierzytelności do potrącenia jest jej wymagalność (art. 498 § 1 k.c.). Dopiero gdy wierzytelność przedstawiana do potrącenia jest wymagalna oświadczenie o potrąceniu wywoła skutek w postaci umorzenia wierzytelności.

Należności z tytułu korzyści za korzystanie z rzeczy wspólnej tzw. ponad udział należą do zobowiązań bezterminowych (przy których termin spełnienia świadczenia nie jest oznaczony ani nie wynika z właściwości zobowiązania), które stają się wymagalne dopiero po podjęciu przez wierzyciela określonej czynności – wezwania dłużnika do spełnienia świadczenia (art. 455 k.c.).

W niniejszym przypadku brak jest danych żeby W. P., E. B., czy też powodowie (przed złożeniem oświadczenia o potrąceniu) wzywali pozwanego K. J. do zapłaty kwot z tytułu korzystania z nieruchomości za okres od marca 2007 roku do lutego 2010 roku, a tym samym żeby ta wierzytelność stała się wymagalna. W konsekwencji oświadczenia o potrąceniu złożone przez stronę powodową w pismach z dnia 17 maja 2010 roku i tak nie wywołałyby skutku prawnego w postaci umorzenia wierzytelności (nawet gdyby ich wierzytelność istniała) z uwagi na brak wymagalności wierzytelności strony powodowej przedstawionej do potrącenia.

Także to uzasadniało oddalenie apelacji powodów jako bezzasadnej.

Na mocy art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. Sąd Okręgowy zasądził tytułem zwrotu kosztów procesu za drugą instancję od powodów (proporcjonalnie do wartości przedmiotu zaskarżenia każdego z nich) na rzecz pozwanego łącznie kwotę 600 zł stanowiącą wynagrodzenie pełnomocnika w wysokości wynikającej z § 6 pkt 4 w zw. z § 13 ust. 1 pkt 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.